

20. Pope Francis Hosts Feathered Serpent God As Part Of Deity Exchange Program [Електронний ресурс] // The Onion. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.theonion.com/pope-francis-hosts-feathered-serpent-god-as-part-of-dei-1819579199>.

21. Pope Vows To Get Church Pedophilia Down To Acceptable Levels [Електронний ресурс] // The Onion. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.theonion.com/pope-vows-to-get-church-pedophilia-down-to-acceptable-l-1819571429>.

УДК 811.111+81'38

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2020.13-2.31>

МЕРЕЖІ ЕМОТИВНИХ КОДІВ ПОЕТИЧНОГО ТЕКСТУ (НА МАТЕРІАЛІ ВІРША В. СТВЕНСА «THE PLANET ON THE TABLE»)

NETWORKS OF EMOTIVE CODES IN POETIC TEXT (A STUDY OF *THE PLANET ON THE TABLE* BY W. STEVENS)

Редька І.А.,

orcid.org/0000-0002-3088-9651

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри германської філології

Київського університету імені Бориса Грінченка

В статті зроблено спробу виявити особливості інтеграції емотивів у породженні емотивних мереж, що формують основу емотивності в поетичному тексті В. Стівенса «The Planet on the Table». З'ясовано, що емотивність вірша формується мікро- та мезоемотивами. Вони являють собою специфічні емотивні коди, що фіксують мовленнєвими засобами особливості емоційного профілю автора в процесі створення ним поетичного тексту. Мікроемотив – це стилістичний засіб фонологічного, графічного, морфологічного, лексичного чи синтаксичного рівня мови, що фіксує відтінки емоційного континууму автора, несе інформацію про певний нюанс образу емоції автора й підпорядковується загальному задумові поетичного тексту. За ступенем вираженості в тексті мікроемотиви можуть бути експліцитними (емотиви-номінативи, емотиви-дескриптиви) або імпліцитними (емотиви-експресиви). За принципом конвергенції мікроемотиви можуть об'єднуватися, породжуючи комплексні емотивні утворення – мезоемотиви. Мезоемотив визначається як текстовий образ другого порядку, який відзначається неперервністю, динамічністю в сенсі акумулювання відтінків емотивного значення і підпорядкованістю загальному авторському задумові тексту. Мезоемотиви простежуються у площинах двох образних просторів поетичного тексту, які мають антиномічні ознаки. Таким чином, поетичний постає як ємність двох протилежних образів емоцій, взаємодія яких сприяє викристалізуванню вихідного емотиву, якому притаманні домінуючі ознаки. Мегаемотив є цільовим емотивом, який формує домінуючу емотивність поетичного тексту. Йому притаманні емерджентні ознаки й співвіднесеність із загальним задумом поетичного тексту, суть якого можна з'ясувати на рівні цілого тексту. В своїй основі мегаемотив містить образ позитивної, негативної, або амбівалентної емоції пережитої або переживаної автором поетичного тексту.

Ключові слова: поетичний текст, емотивність, мікроемотив, мезоемотив, мегаемотив, емотивний код, образний простір.

The article attempts at finding out the peculiarities of emotive units integration into networks to build up emotiveness in the poetic text «The Planet on the Table» by W. Stevens. It is stated that the emotiveness of the poem is created by micro- and mesoemotive units. They represent specific emotive codes that manifest peculiarities of the author's emotional profile which forms itself in the process of poetry creation. Microemotive units are defined as stylistic means of phonological, graphical, morphological, lexical or syntactical levels of the language used to mark fragments of emotional continuity of the author or nuances of their emotional states. They usually comply with the construed message of the poetic text. According to their degree of manifestation in the text, microemotive units fall into explicit (emotive units of nominative and descriptive character) and implicit (emotive units of expressive character). They can converge forming mesoemotives. Mesoemotive units are defined as textual images marked by contiguity and dynamism in the sense accumulation of emotive shades. Mesoemotives have been traced within the frameworks of image-bearing spaces of the poetic text which expose contrastive features. Thus, the poetic text appears to be the container of two contrastive images of emotions, the interaction of which triggers the formation of the megaemotive unit. Megaemotive unit is defined as emergent implicit textual construct. It parallels the central message of the text. In its nature megaemotive unit is the image of complex positive, negative or ambivalent emotion that has been experienced by the author of the poetic text. In the analyzed poetic text, microemotive units (explicit emotive means) group to form mesoemotives within two contrastive image-bearing spaces present in the text. They are of implicit character and are defined as SATISFACTION and FRUSTRATION. It is stated that their interaction gives rise to the emergent megaemotive unit of the text (DISILLUSIONED SATISFACTION), the dominant emotive image with ambivalent features.

Key words: poetic text, emotiveness, microemotive unit, mesoemotive unit, megaemotive unit, emotive code, image-bearing state.

Постановка проблеми. Питання комунікації емоцій людини має розлогу історію дослідження. Воно вивчалось і вивчається в царинах психології (Leahy R.L., Гоулман Д., Изард К., Сірман М., Фельдман Барретт Л.), нейрології (Damasio A., Wassiliwizky Eu.), мистецтвознавства (Куншенко О.О.), лінгвістики (Monsanto C., Rett J., Шаховский В.И., Апресян В.Ю., Базылев В.Н., Ионова С.В.), поезики (Miall D., Nünning V., Tsur R., Болотнова Н.С., Воробйова О.П., Гладь С.В.) та інших галузях наукового пошуку. Кожна дисципліна пропонує свої шляхи розв'язання комплексної проблеми під назвою «емоції людини». Вжиту метафору можна пояснити онтологією феномену емоційності, що постає у вигляді амальгами усвідомлених, неусвідомлених, екстеріоризованих та прихованих душевних порухів людини, змодельована траєкторія яких не завжди підлягає логічному осмисленню.

Поетичний текст є транслятором емоційного досвіду автора, який є одним із предметів дослідження поезики. **Аналіз останніх досліджень і публікацій** засвідчує досить високий рівень розробленості проблематики емотивності, що свідчить про актуальність таких наукових розвідок. Так, наразі розмежовано поняття емоційності та емотивності [1, с. 45], визначено поняття емотиву [1, с. 28; 2, с. 87], окреслено основні ознаки емотивності поетичного тексту (за рівневим принципом [3; 4]), з'ясовано основні функції емотивів [5], розкрито суть понять емотивний фон / тон / тональність художнього тексту [6], розроблено методику реконструювання образних просторів у формуванні емотивності художнього тексту [7], на основі якої реконструйовано основні моделі емотивності поетичного тексту (маятникова, пікова, транзитивна) [8] та моделі емотивності жанровизначених і транжанрових поетичних текстів [9]. Втім станом на сьогоднішній день недостатню висвітленість отримала проблема інтеракції різнорівневих емотивів у формуванні цільового емотиву твору вірша. Цьому питанню і присвячується дана стаття.

Постановка завдання. Завданням цієї статті є виявити типологічні різновиди емотивів поетичного тексту, з'ясувати особливості їх об'єднання у емотивні мережі та встановити специфіку їх взаємодії у формуванні цільового образу емоції поетичного тексту.

Виклад основного матеріалу. Емоційність автора поетичного тексту знаходить вияв у **емотивності** написаного ним вірша. Її суть полягає у відтворенні й передачі реципієнтові внутрішніх переживань поета шляхом їх специфічного моде-

лювання мовленнєвими засобами й композиційними прийомами поетичного тексту. **Емотив** – це термін на позначення емоційної структури, кодованої мовними засобами в тексті [1; 6, с. 98]. З огляду на способи кодування емоційної інформації емотиви поділяються на емотиви-номінативи, емотиви-дескриптиви та емотиви-експресиви [1, с. 45]. Для прикладу наведемо рядки із вірша «To Love A Scorpion» Маргарет Еліс, що можуть їх ілюструвати [10]:

[T]ogether we soaryou're an eagle – when you're glad Together we crawl in the dust – when you're sad.

У цих рядках присутні два образи емоції автора: *радості* та *смутку*. Обидва є комплексними з огляду на їх структурні особливості та вербалізацію. Образ емоції радості ліричного героя маркується емотивом-номінативом *glad*, який попередньо оприявнюється комбінацією емотивів-експресивів або метафорами: *we soar* (виражає почуття радості як таке, що є нічим не обтяжене, піднесене) та *you're an eagle* (уточнює і розширює семантичне поле попереднього емотиву-експресиву: людина є володарем своєї емоційної ситуації задоволення, як і орел – могутній птах – є «володарем» неба). Образ емоції радості в аналізованому фрагменті вірша за принципом антитези протиставляється образу емоції смутку. Структурно він також позначається емотивом-номінативом прикметником *sad*, якому передують емотив-експресив метафора *we crawl in the dust*, у межах якої активується комплекс негативних асоціацій (*надіння, немочі, бруду*), пов'язаних із життєвою невдачею. Таким чином, маємо певний алгоритм конструювання образів емоцій автором: 1) емотив-експресив – емотив-експресив (інтенсифікатор) – емотив-номінатив та 2) емотив-експресив – експресив-номінатив. Він теж підлягає інтерпретації через навантаженість смислом: мережа емотивів створює динамічний флукуат або образно кажучи «хвилю», де крайніми точками є «пік» – стан піднесення (емотив-експресив інтенсифікатор) та спад – стан фрустрації ліричного героя. Обидва образи емоції можна осмислити у відносній повноті випадку, коли вони протиставляються.

Існують різні класифікації емотивів з огляду на залучені дослідниками критерії їх вивчення. Кожна із класифікацій нюансує аспекти емоційної образності, що знаходить вияв у художньому тексті. Тож емотиви класифікуються за такими критеріями: 1) рівневий [4], 2) критерій вираженості в тексті [11], 3) знаковий [12], 4) композиційний [13]. При цьому один і той самий емотив можна віднести до кількох класифікацій одночасно.

Спробуємо простежити, яким чином дані різних класифікацій сприяють виявленню нюансів емотивності поетичного тексту або іншими словами, як взаємодіють емотиви в межах створених ними мереж. Для унаочнення аналізу звернімося до віршованого тексту Воллеса Стівенса «The Planet on the Table» [14].

Ariel was glad he had written his poems. They were of a remembered time Or of something seen that he liked. Other makings of the sun Were waste and welter And the ripe shrub writhed. His self and the sun were one And his poems, although makings of his self, Were no less makings of the sun. It was not important that they survive. What mattered was that they should bear Some lineament or character, Some affluence, if only half-perceived, In the poverty of their words, Of the planet of which they were part.

За рівневим критерієм емотивом може бути афікс, слово, фразеологізм, речення, які несуть емоціогенний заряд, а також і цілий текст, що включає емотиви нижчих мовних рівнів [2, с. 87].

В аналізованому тексті емотиви з'являються головню на лексичному рівні. Ними є прикметники, дієслова, іменники, які за конотацією можна розділити на дві протилежні групи: *glad, liked* та *waste, welter, writhed*, що свідчить про наявність двох конфліктуючих образів у вірші.

За критерієм вираженості в тексті емотиви поділяються на експліцитні й імпліцитні. До експліцитних емотивів відноситься емоційна лексика. Вона охоплює слова, що у своєму значенні містять кванти інформації про афект (із відповідною валентністю й ступенем збудження суб'єкта) або, іншими словами, лексичні одиниці, які виражають власне почуття, маркер позитивного чи негативного сприйняття людиною явищ довкілля [11, с. 157], та інтенсивність пережитого індивідом почуття. До такої лексики відносяться слова, що називають а) психічні стани, характер світовідчуття індивіда та його переживання або, іншими словами, вже згадані емотиви-номінативи (*glad – радіий*: прикметник на позначення внутрішнього відчуття втіхи індивіда, що має позитивну валентність і середній ступінь інтенсивності); б) будь-які поняття з оцінним компонентом – позитивним чи негативним [11, с. 157], наприклад, *waste – сміття / непотріб*, негативно забарвлений іменник.

Імпліцитні емотиви охоплюють засоби вторинної номінації та фігури мовлення, що фіксують певну афективно-когнітивну структуру, відтворену автором аналоговим, асоціативним або парадоксальним типом творчого мислення. У термінах лінгвістичної емотіології такі емо-

тиви називаються «емотивами-експресивами». Залученість згаданих типів мислення у конструюванні емотивів визначає іншу їх класифікацію за критерієм знаковості. Таким чином, будучи мовними знаками, емотиви-експресиви можуть поділятися на іконічні, індексальні та символні за класифікацією Чарльзом Пірсом.

Поетичний текст, залучений до ілюстрування емотивів, містить лише один випадок імпліцитного різновиду. Ним є іконічний емотив-експресив *poverty of their words of the planet of which they were part* – *убогість слів планети, частиною якої вони є*. У його межах багатозначне слово *убогість / бідність*, що виступає як позначувальне, дає ключ до розуміння позначуваного – розпачу автора, спричиненого усвідомленням нестачі слів для передачі багатства отриманих ним вражень.

За критерієм континуальності емотиви твору класифікуються на переривні й непереривні (терміни Волкової на позначення переривних і непереривних сигналів у художньому тексті [15, с. 264]). До числа переривних емотивів відносяться мікроемотиви, а до непереривних мезоемотиви поетичного тексту.

Мікроемотив. Мікроемотив – це стилістичний засіб фонологічного, графічного, морфологічного, лексичного чи синтаксичного рівня мови, що фіксує фрагмент, відтинок емоційного континууму автора, несе інформацію про певний нюанс емоції автора й підпорядковується загальному задумові поетичного тексту. В аналізованому тексті, окрім зазначених вище емотивів на лексичному рівні, вартими уваги є прийоми фонологічного рівня, які підсилюють емотивну семантику лексем. Таким є прийом алітерації. Його можна простежити у строфі, яка є найбільш негативно конотованою у порівнянні із іншими структурними елементами тексту *Other makings of the sun / Were waste and welter / And the ripe shrub writhed*. Жалюгідність творинь природи в порівнянні з досконалістю витвору мистецтва увиразнюється наведеним прикладом алітерації.

Мікроемотив володіє здатністю іррадіювати свої якості на емотиви, які безпосередньо з ним пов'язані. Так, у рядку *the ripe shrub writhed* дієслово *writhed* (*скорчився*) завдяки семантичному компоненту болю іррадіює негативно аксіологічне значення на позитивно конотований образ *the ripe shrub* (*кущ зі стиглими плодами*), спричиняючи, таким чином, явище емотивного зсуву [16]. Мікроемотиви потічного тексту тяжіють до екстенсії і за принципом конвергенції можуть об'єднуватися у комплексні текстові емотивні мережі – мезоемотиви.

Мезомотив. Аналізований вірш побудований на взаємодії двох образних просторів: образний простір ідеального та реального світів. Образний світ ідеального є світом поезії. Він протистоїть образу реального світову. Так, образний простір поезії (представлений низкою образів HIS SELF > HIS POEMS > REMEMBERED TIME, SOMETHING THAT HE LIKED, SOME LINEAMENT, SOME CHARACTER) протистоїть образному простору реального світу (THE SUN > MAKINGS OF THE SUN > WASTE, WELTER) в аспекті досконалості образів і наповнення авторською індивідуальністю.

Кожен із образних просторів має свою емотивну мережу. На рівні цілого тексту вони отримують статус мезомотивів *ЗАДОВОЛЕННЯ* (як результат авторського самоусвідомлення) та *БАЙДУЖОСТІ* (як результат рефлексії автора над природними явищами, які перебувають у стані хаосу). Таким чином, мезомотив можна визначити як текстовий образ другого порядку, який відзначається неперервністю, динамічністю в сенсі акумулювання відтінків емотивного значення і підпорядкованістю загальному авторському задумові тексту.

Мезомотив *ЗАДОВОЛЕННЯ* у межах образного простору поета є неперервним, кумулятивним образом. В межах образного простору розгортається за принципом висхідної градації: усвідомлене автором задоволення від фіксування у віршах своїх спогадів, уподобань набувають усе більшої виразності й індивідуального характеру в процесі творчості. Мезомотив *БАЙДУЖОСТІ* також є динамічним утворенням і розгортається за принципом низхідної градації: байдужість до творінь природи, які відзначаються недоцільністю і хаотичністю.

Мезомотиви образних просторів тексту можуть притягуватися або відштовхуватися. У цьому випадку вони є взаємозалежними.

Автор-творець і космос є суть одного й того самого. Слова не здатні передати всієї величі природи, частиною якої вони є. Досконале і вбоге завжди йдуть поруч, так само, як і натхнення (задоволення) й байдужість – мезомотиви, які

створюють контраст і водночас є рушійними силами для взаємопородження. Такі коливання емотивних смислів у спосіб переключення авторської уваги між згаданими вище образними просторами породжують мегамотив, який постає як емерджентне утворення в тексті.

Мегамотив. Мегамотив є *цільовим емотивом*, він формує домінуючу емотивність поетичного тексту (термін Морозкіної Е.А. [17, с. 172]), який притаманні емерджентні ознаки й співвіднесеність із загальним задумом поетичного тексту. Домінуючу емотивність можна досягнути на рівні цілого тексту [17, с. 172]. Слідом за Піотровською Л. [13, р. 429], яка розробила поняття «емоційної домінуючої загальної замислу», під емотивною домінуючою або мегамотивом, розуміємо цільовий емотив тексту, який виникає як емерджентне утворення, та в своїй основі містить образ позитивної, негативної або амбівалентної емоції. Як правило, мегамотив є близьким до образу тривоги або благодаті. В іншому випадку він є амбівалентним образом.

У межах аналізованого тексту мегамотив конструюється метафорою-контейнером, що постає у вигляді замкненого кола: яким би не був унікальним, багатим внутрішній світ поета, як би поет не вивищував свій внутрішній світ над природними дивами планети, виразити його можна лише обмеженою кількістю загальовживаних слів, які вигадали люди на землі. Звідси й ключовий образ вірша *planet on the table*.

Висновки. Емотивність поетичного тексту формується за допомогою емотивів, тобто різнорівневих експліцитних або імпліцитних одиниць тексту, що співвідносяться із пережитими або переживаними в процесі творчості автором емоційними структурами. Сукупність емотивів поетичного тексту (мікро- та мезомотиви) націлені на формування його емотивної домінуючої або цільового емотиву. Емотиви поетичного тексту формують емотивні мережі, які за своєю структурою є такими ж складними, як і емоційні переживання людини, що носять дифузний характер.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Шаховский В.И. Диссонанс экологичности в коммуникативном круге: человек, язык, эмоции : Монография. Волгоград, 2016. 504 с.
2. Коростова С.В. Эмотивность как функционально-семантическая категория: к вопросу о терминологии // *Известия Российского государственного педагогического университета им. А.И. Герцена*. 2009. № 103. С. 85–93.
3. Остринская Н.Н. Некоторые особенности выражения эмоций в художественном тексте // *Человек в коммуникации: от категоризации эмоций к эмотивной лингвистике* : Сборник научных трудов, посвященный 75-летию профессора В.И. Шаховского. Волгоград, 2013. С. 298–303.
4. Ленько Г.Н. Уровни анализа текстовой эмотивности на примере художественного стиля. *Вестник Ленинградского государственного университета им. А.С. Пушкина*. 2014. URL: <https://cyberleninka.ru/>

article/n/urovni-analiza-tekstovoy-emotivnosti-na-primere-tekstov-hudozhestvennogo-stilya. (дата звернення 23.01.2020)

5. Болотнова Н.С. О связи эмотивного и эстетического кодов поэтического текста // *Человек в коммуникации: от категоризации эмоций к эмотивной лингвистике* : Сборник научных трудов, посвященный 75-летию профессора В.И. Шаховского. Волгоград, 2013. С. 257–263.

6. Нашхоева М.Р. Лингвистическая концепция эмоций и эмотивности текста // *Вестник Южно-Уральского государственного университета*, 2011. № 1. С. 95–98.

7. Воробьева О.П. Вирджиния Вулф и поэтика инсайта // *Горизонты современной лингвистики: Традиции и новаторство* : Сборник в честь Е.С. Кубряковой. Москва, 2009. С. 764–776.

8. Редька І.А. Емотивний поворот у віршованому тексті: лінгвопоетична перспектива (на матеріалі лірика Майї Анжелу) // *Наукові записки. Серія : Філологічні науки*. Кіровоград, 2016. Вип. 145. С. 474–479.

9. Редька І.А. Емотивність англомовної трансжанрової пасторалі // *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія : філологічні науки*. Луцьк, 2016. № 6 (331). С. 135–141.

10. Margaret Alice. To Love A Scorpion. URL: <https://www.poemhunter.com/poem/love-s-beautiful-love-untainted-love-unassuming-mck-love-a-scorpion-needs>. (дата звернення 23.01.2020).

11. Ермоленко С.Я. Емоційна лексика // *Українська мова* : Енциклопедія / Укл.: В.М. Русанівський, О.О. Тараненко, М.П. Заблук. Київ : Українська енциклопедія, 2000. С. 157–158.

12. Харкевич Г.І. Відображення стану тривоги персонажа в англомовній художній прозі: семантико-когнітивний та нарративний аспекти : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Київ, 2007. 24 с.

13. Piotrovskaya L. Speech production: emocio vs racio // *45th International Philological Conference (IPC 2016) Advances in Social Science, Education and Humanities Research (ASSEHR)*. Volume 122, 2016. P. 427–431.

14. Stevens W. The Planet on the Table. URL: <https://www.poemhunter.com/poem/the-planet-on-the-table>. (дата звернення 23.01.2020).

15. Волкова П.С. Эмотивность как метод постижения смысла художественного текста: вербальное и невербальное // *Человек в коммуникации: от категоризации эмоций к эмотивной лингвистике* : Сборник научных трудов, посвященный 75-летию профессора В.И. Шаховского. Волгоград, 2013. С. 263–281.

16. Редька І.А. Емотивні зсуви в образних просторах поетичного тексту (на матеріалі вірша Майї Анжелу «Caged Bird») // *Doctrina multiplex, veritas una* : збірник праць до ювілею Ізабелли Рафаїлівни Буніятової. Київ, 2018. С. 398–410.

17. Морозкина Е.А., Хамматова С.Р. Выражение эмотивности в художественном тексте (на материале романа У.Г. Симмса «Мартин Фабер») // *Вестник Башкирского университета*, 2015. Т. 20. № 1. С. 172–178.

УДК 808.51

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2020.13-2.32>

DEPICTION OF ELECTORAL NOMINATION IN TEXTS OF ENGLISH-LANGUAGE ONLINE NEWS

ВІДОБРАЖЕННЯ НОМІНАЦІЇ ВИБОРНОСТІ В ТЕКСТАХ АНГЛОМОВНИХ НОВИН

Sydor A.R.,

orcid.org/0000-0001-6287-561X

*Teacher of the Department of Foreign Languages
of Lviv Polytechnic National University*

Nanivskyy R.S.,

orcid.org/0000-0002-3256-8886

*Teacher of the Department of Foreign Languages
of Lviv Polytechnic National University*

The significance of media discourse as a powerful and popular means of communicative action today, the presence of numerous approaches to the interpretation of this term in the scientific environment makes it possible to give the characteristics of its content, structural and functional characteristics. From the point of view of the functional approach, the criteria for the determining the types of discourse are socially significant spheres of communication and speech practice, such as science, education, politics, medicine, mass media. In this case, media discourse can be regarded as a collection of texts that function in the field of mass communication. The terms “computer discourse” and “electronic discourse”